

บทที่ 5

บทสรุป และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ใช้ประชากรเป้าหมาย 3 กลุ่มคือ กลุ่มผู้ประกอบอาชีพหนังสือพิมพ์ จำนวน 170 คน กลุ่มผู้สอนวิชาชีพหนังสือพิมพ์ จำนวน 60 คน และกลุ่มผู้อ่าน จำนวน 320 คน (ทั้งหมด 550 คน) ในจำนวนนี้มีผู้ตอบแบบสอบถามกลับคืนมา 500 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 90.91 ฉะนั้นผลวิจัยจึงไม่อาจจะนำมาเป็นข้อสรุปโดยทั่ว ๆ ไป (Generalizations) ได้อย่างเต็มที่ อย่างไรก็ตาม ผลวิจัยนี้อาจจะนำมาเป็นจุดเริ่มต้น (point of departure) ในการวิจัยครั้งต่อ ๆ ไป เพื่อให้สามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณา การปรับปรุง การทำงาน ปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการทำงานและปรับปรุงวิธีการทำงานในหน่วยงานของ ฝ่ายบริหารของหนังสือพิมพ์ได้

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับภูมิหลังทางสังคม เศรษฐกิจของกลุ่มผู้ประกอบอาชีพ หนังสือพิมพ์

จากตารางที่ 1-8 ข้างต้น พอจะสรุปได้ว่า ผู้ประกอบอาชีพหนังสือพิมพ์ ส่วนใหญ่มีภูมิหลังของสังคม เศรษฐกิจดังนี้คือ เป็นผู้ประกอบอาชีพจากหนังสือพิมพ์มติชน, ข่าวสด, ไทยรัฐ The Nation และ The Bangkok Post มีจำนวนเกือบเท่า ๆ กัน มีงานที่รับผิดชอบ ทางด้านนักโฆษณา, ช่างภาพ และอื่น ๆ ผู้ประกอบอาชีพหนังสือพิมพ์ดำรงตำแหน่งในหน้าที่ การงานไม่เกิน 15 ปี มีอายุการทำงานไม่เกิน 15 ปี มีอายุตนไม่เกิน 30 ปี เป็นเพศชาย ยังโสดและไม่มีบุตร/ธิดา

1.2 สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับวิชาชีพนิยมของผู้ประกอบอาชีพหนังสือพิมพ์ ในแง่จุลภาค และมหภาคของผู้ประกอบอาชีพหนังสือพิมพ์

จากตารางที่ 9-26 พอจะสรุปได้ว่า วิชาชีพนิยมในแง่จุลภาคของผู้ประกอบอาชีพหนังสือพิมพ์ มีดังนี้คือ ผู้ประกอบอาชีพหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่ไม่ประสงค์ที่จะเข้าบุตร/ธิดาประกอบอาชีพหนังสือพิมพ์ การศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี ไม่ใช่สาขาเนติศาสตร์/วารสารศาสตร์ ซึ่งต่างจากสาขาวิชาที่บิดาและมารดาใช้ประกอบอาชีพ มีบิดามารดา เพื่อน และครู/อาจารย์ เป็นผู้ที่มีส่วนสนับสนุน/กระตุ้น/ตลาใจให้ประกอบอาชีพหนังสือพิมพ์ โดยที่ตนเองมิได้วางแผนไว้ก่อนล่วงหน้า แต่มีความตั้งใจอย่างแน่วแน่ว่าจะประกอบอาชีพตามความรู้ที่ได้เล่าเรียนมา ไม่ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกสมาคม/ที่ปรึกษาสมาคมใดเลย เขียนบทความ/ตำราเกี่ยวกับวิชาชีพหนังสือพิมพ์น้อย/น้อยมาก แต่อ่านบทความ/ตำราเกี่ยวกับวิชาชีพหนังสือพิมพ์มาก เป็นผู้ที่ไม่ค่อยให้ความสำคัญแก่จรรยาบรรณ มีความผูกพันต่อวิชาชีพต่ำ มองไม่ค่อยเห็นอนาคตในอีก 10 ปีข้างหน้า ทั้งในหน่วยงานเดิม และหน่วยงานอื่น ใด้รับโบนัสน้อย ใด้เลื่อนตำแหน่งในช่วงระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา ในหน่วยงานเดิม/ที่ทำงานเดิม ไม่บ่อยครั้งนัก ทั้งในหน่วยงานเดิม/ที่ทำงานเดิม และหน่วยงานอื่น/สถาบันอื่น

อย่างไรก็ดี เมื่อพิจารณาวิชาชีพนิยมของผู้ประกอบอาชีพในแง่มหภาค (ตารางที่ 33-37) พบว่า อยู่ในระดับต่ำเกือบทุกมิติ ยกเว้นมิติความกระตือรือร้นในแง่มหภาค

1.3 สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นหนังสือพิมพ์ไทย ของผู้ประกอบอาชีพหนังสือพิมพ์

จากตารางที่ 27-37 พอจะสรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อหนังสือพิมพ์ไทย ของผู้ประกอบอาชีพหนังสือพิมพ์ได้ดังนี้คือ ผู้ประกอบอาชีพหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่ ให้ความเห็นว่า ผู้ที่พิจารณาอนุมัติให้ออกข่าวคือ บรรณาธิการ การพิจารณาเสนอข่าว เป็นข่าวที่เป็นจริง ซึ่งหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่มีการประเมินผลงานการปฏิบัติงานภายในหน่วยงาน ปัญหาของผู้ประกอบ

อาชีพหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่จะประสบปัญหาด้านการประสานงานและการให้ความร่วมมือ ภายในองค์กรและภายนอกองค์กร และการปรับปรุงด้านจรรยาบรรณแก่นักหนังสือพิมพ์ เพื่อยกมาตรฐานให้ทัดเทียมกับต่างประเทศ

1.4 สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังทางสังคม เศรษฐกิจและวิชาชีพนิยมนำมาแจ้งคุณภาพของผู้ประกอบอาชีพหนังสือพิมพ์

จากตารางที่ 38-53 พอจะสรุปได้ว่า ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่มีวิชาชีพนิยมนำมาแจ้งคุณภาพ ได้แก่บุคคลดังต่อไปนี้คือ

- (1) เป็นผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่มีอายุการทำงานไม่เกิน 15 ปี และผู้ที่ไม่มียศ/ธิดาเลย พิจารณาจากความประสงค์ที่จะให้บุตร/ธิดาประกอบอาชีพเดียวกันกับตน
- (2) เป็นผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่เป็นนักโฆษณา ช่างภาพและอื่น ๆ ผู้ที่มีอายุการดำรงตำแหน่งไม่เกิน 15 ปี และผู้ที่มีอายุตนไม่เกิน 30 ปี พิจารณาจากระดับการศึกษา
- (3) เป็นผู้ประกอบอาชีพหนังสือพิมพ์ของไทยรัฐ ผู้ที่รับผิดชอบด้านข่าว ผู้ที่มีอายุการดำรงตำแหน่งไม่เกิน 15 ปี เป็นบุรุษ และไม่มียศ/ธิดาเลย พิจารณาจากสาขาวิชาที่เรียน
- (4) เป็นผู้ประกอบอาชีพหนังสือพิมพ์ของไทยรัฐ พิจารณาจากความรู้ที่บิดาใช้ในการประกอบอาชีพ
- (5) เป็นผู้ประกอบอาชีพหนังสือพิมพ์ของข่าวสด และไทยรัฐ พิจารณาจากความรู้ที่มารดาใช้ในการประกอบอาชีพ
- (6) เป็นผู้ประกอบอาชีพหนังสือพิมพ์ของไทยรัฐ และผู้ที่รับผิดชอบด้านการโฆษณา ช่างภาพ และอื่น ๆ พิจารณาจากการได้รับการสนับสนุนในการประกอบอาชีพ

- (7) เป็นผู้ประกอบอาชีพหนังสือพิมพ์ของไทยรัฐ ผู้ที่รับผิดชอบทางด้านข่าวและที่เป็นชาย พิจารณาจากการวางแผนล่วงหน้าในการประกอบอาชีพ
- (8) เป็นผู้ประกอบอาชีพหนังสือพิมพ์ที่มีอายุการดำรงตำแหน่งไม่เกิน 15 ปี ผู้ที่มีอายุการทำงานไม่เกิน 15 ปี ผู้ที่มีอายุไม่เกิน 30 ปี และผู้ที่ไม่มีบุตร/ธิดาเลย พิจารณาจากความตั้งใจอย่างแน่วแน่ที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงาน
- (9) เป็นผู้ประกอบอาชีพหนังสือพิมพ์ของไทยรัฐ ผู้ที่รับผิดชอบทางด้านข่าว ผู้ที่มีอายุการทำงานไม่เกิน 15 ปี ผู้ที่มีอายุไม่เกิน 30 ปี เพศชาย และผู้ที่ไม่มีบุตร/ธิดาเลย พิจารณาจากการเขียนตำรา/บทความ
- (10) เป็นผู้ประกอบอาชีพหนังสือพิมพ์ ที่รับผิดชอบด้านการโฆษณา ช่างภาพ และอื่น ๆ และผู้ที่มีอายุการดำรงตำแหน่งไม่เกิน 15 ปี พิจารณาจากการอ่านตำรา/บทความ
- (11) เป็นผู้ประกอบอาชีพหนังสือพิมพ์ ที่รับผิดชอบทางด้านข่าว ผู้ที่มีอายุไม่เกิน 30 ปี และเป็นเพศชาย พิจารณาจากจรรยาบรรณการปฏิบัติงาน
- (12) เป็นผู้ประกอบอาชีพหนังสือพิมพ์ของข่าวสด และผู้ที่รับผิดชอบด้านการโฆษณา ช่างภาพ และอื่น ๆ พิจารณาจากความผูกพันในวิชาชีพ
- (13) เป็นผู้ประกอบอาชีพหนังสือพิมพ์ของ The Nation พิจารณาจากการมองเห็นอนาคตในการทำงาน
- (14) เป็นผู้ประกอบอาชีพหนังสือพิมพ์ของไทยรัฐ และเป็นเพศชาย พิจารณาจากการได้รับโบนัส
- (15) เป็นผู้ประกอบอาชีพหนังสือพิมพ์ของไทยรัฐ ผู้ที่มีอายุการดำรงตำแหน่งไม่เกิน 15 ปี ผู้ที่มีอายุการทำงานไม่เกิน 15 ปี ผู้ที่มีอายุไม่เกิน 30 ปี ผู้ที่ยังเป็นโสดและผู้ที่ไม่มีบุตร/ธิดาเลย พิจารณาจากการเลื่อนตำแหน่ง

1.5 สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับวิชาชีพนิยม ในแง่มหภาคของผู้ประกอบอาชีพหนังสือพิมพ์

จากตารางที่ 54-59 พอจะสรุปได้ว่า ผู้ประกอบอาชีพหนังสือพิมพ์ที่มีวิชาชีพนิยมในแง่มหภาคสูง ได้แก่บุคคลดังต่อไปนี้คือ

- (1) เป็นผู้ประกอบอาชีพหนังสือพิมพ์ของไทยรัฐ ผู้ที่มีอายุการดำรงตำแหน่งไม่เกิน 15 ปี ผู้ที่มีอายุการทำงานไม่เกิน 15 ปี เป็นเพศชาย ยังเป็นโสด และผู้ที่ไม่มียุติบัตร/ธิดาเลย พิจารณาจากวิชาชีพนิยมโดยคิดจากตัวแปรทั้งหมด
- (2) เป็นผู้ประกอบอาชีพหนังสือพิมพ์ของไทยรัฐ ผู้ที่รับผิดชอบทางด้านข่าว และเป็นเพศชาย พิจารณาจากมติการศึกษาในแง่มหภาค
- (3) เป็นผู้ประกอบอาชีพหนังสือพิมพ์ของไทยรัฐ และผู้ที่รับผิดชอบทางด้าน การโฆษณา ช่างภาพ และอื่น ๆ พิจารณาจากมติการได้รับการสนับสนุนในการประกอบอาชีพ ในแง่มหภาค
- (4) เป็นผู้ประกอบอาชีพหนังสือพิมพ์ของไทยรัฐ ผู้ที่รับผิดชอบทางด้านข่าว และเป็นเพศชาย พิจารณาจากความกระตือรือร้นในแง่มหภาค
- (5) เป็นผู้ประกอบอาชีพหนังสือพิมพ์ของข่าวสด และผู้ที่มีอายุตนไม่เกิน 30 ปี พิจารณาจากความผูกพัน/ความจงรักภักดีในแง่มหภาค และ
- (6) เป็นผู้ประกอบอาชีพหนังสือพิมพ์ของ The Nation และผู้ที่แต่งงานแล้ว พิจารณาจากมติความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน

1.6 สรุปผลวิจัยเกี่ยวกับภูมิหลังทางสังคม เศรษฐกิจของผู้สอนวิชาชีพหนังสือพิมพ์

จากตารางที่ 60-66 ข้างต้น พอจะสรุปได้ว่า ผู้สอนวิชาชีพหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่ มีภูมิหลังทางสังคม เศรษฐกิจดังต่อไปนี้คือ สังกัดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยกรุงเทพ ในสัดส่วนที่เท่ากัน สอนวิชาประชาสัมพันธ์ โฆษณา อื่น ๆ มีอายุการทำงานไม่เกิน 15 ปี มีอายุตน 31 ปีขึ้นไป เป็นสตรี แต่งงานแล้ว และปราศจากบุตร/ธิดา

1.7 สรุปผลวิจัยเกี่ยวกับวิชาชีพนิยมของผู้สอนวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ในแง่จุลภาคและมหภาค

จากตารางที่ 67-83 ข้างต้น พอจะสรุปได้ว่า ผู้สอนวิชาชีพหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่ มีวิชาชีพนิยมนำแจ้งภาคดังต่อไปนี้คือ ไม่ประสงค์ให้บุตร/ธิดาประกอบอาชีพเดียวกันกับตน ได้รับความรู้ที่บิดา/มารดาใช้ในการประกอบอาชีพมิใช่ นิเทศศาสตร์/วารสารศาสตร์ ได้รับการสนับสนุนในการประกอบอาชีพจากบิดามารดา เพื่อน อาจารย์ และครู ไม่ได้วางแผนล่วงหน้าที่จะประกอบอาชีพนี้ มีความตั้งใจอย่างแน่วแน่ที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงาน ไม่ได้เป็นสมาชิกสมาคม/ที่ปรึกษาสมาคม เขียนตำรา/บทความน้อย อ่านตำรา/บทความมาก คำนึงถึงจรรยาบรรณในการปฏิบัติงาน เขียนบทความให้กับหนังสือพิมพ์น้อย ดำรงตำแหน่งอาจารย์ที่ปรึกษาและอื่น ๆ ได้รับการเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการน้อยครั้ง ได้รับการเลื่อนระดับมากครั้ง และได้รับเงินเดือน 2 ชั้น น้อยครั้ง

สำหรับวิชาชีพนิยมนำแจ้งภาคของผู้สอนวิชาชีพหนังสือพิมพ์ (ตารางที่ 89-94) นั้น พบว่า ผู้สอนวิชาชีพหนังสือพิมพ์มีวิชาชีพนิยมนิยามพิจารณาจากตัวแปรทั้งหมดอยู่ในระดับต่ำ วิชาชีพนิยมนิยามพิจารณาจากการศึกษาในแง่ภาคอยู่ในระดับสูง วิชาชีพนิยมนิยามพิจารณาจากการมีผู้สนับสนุนในแง่ภาคอยู่ในระดับสูง วิชาชีพนิยมนิยามพิจารณาจากความกระตือรือร้นในแง่ภาคอยู่ในระดับต่ำ วิชาชีพนิยมนิยามพิจารณาจากความผูกพัน/ความจงรักภักดีต่อวิชาชีพในแง่ภาคอยู่ในระดับสูง และวิชาชีพนิยมนิยามพิจารณาจากความก้าวหน้าในแง่ภาค อยู่ในระดับต่ำ

1.8 สรุปผลวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อหนังสือพิมพ์ไทยของผู้สอนวิชาชีพหนังสือพิมพ์

จากตารางที่ 84-88 ข้างต้น พอจะสรุปได้

ผู้พิจารณาออกข่าวหนังสือพิมพ์คือ บรรณาธิการ การเสนอข่าว ควรเสนอเรื่องที่เป็นความจริง มีการประเมินผลงาน ปัญหาที่สำคัญคือ จรรยาบรรณ ซึ่งจะต้องได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้น

1.9 สรุปผลวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังทางสังคม เศรษฐกิจของผู้สอน
วิชาชีพหนังสือพิมพ์และวิชาชีพนิยมนานแห่งจุลภาค

จากตารางที่ 95-111 พอจะสรุปได้ว่า ผู้ที่มีระดับวิชาชีพนิยมนานแห่งจุลภาค
ของผู้สอนวิชาชีพหนังสือพิมพ์สูง ได้แก่บุคคลที่มีภูมิหลังทางสังคม เศรษฐกิจดังต่อไปนี้คือ

- (1) เป็นผู้สอนวิชาชีพหนังสือพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และผู้ที่มีอายุตน
31 ปีขึ้นไป พิจารณาจากระดับการศึกษา
- (2) เป็นผู้สอนวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่มีอายุการทำงานไม่เกิน 15 ปี เป็นสตรี
และแต่งงานแล้ว พิจารณาจากสาขาวิชาที่ศึกษา
- (3) เป็นผู้สอนวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่ทำการสอนวิชาชีพหนังสือพิมพ์และมีอายุตน
31-40 ปี พิจารณาจากความสอดคล้องกับความรู้ที่มารดาใช้ในการประกอบอาชีพ
- (4) เป็นผู้สอนวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่ทำการสอนด้านการประชาสัมพันธ์ โฆษณา
และอื่น ๆ พิจารณาจากความตั้งใจอย่างแน่วแน่ที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงาน
- (5) เป็นผู้สอนวิชาชีพหนังสือพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผู้ที่ทำการสอนวิชา
หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และวาทะศิลป์ มีอายุการทำงาน 31-40 ปี มีอายุตน 40 ปีลงมา
และแต่งงานแล้ว พิจารณาจากการเป็นสมาชิกสมาคม
- (6) เป็นผู้สอนวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่มีอายุการทำงานไม่เกิน 15 ปี พิจารณา
จากการเขียนตำรา/บทความวิชาชีพ
- (7) เป็นผู้สอนวิชาชีพหนังสือพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์ และมีอายุตนมากกว่า 30 ปีขึ้นไป พิจารณาจากมติการอ่านตำรา/บทความวิชาชีพ
- (8) เป็นผู้สอนวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่ทำการสอนวิชาหนังสือพิมพ์ และผู้ที่ไม่มีบุตร/
ธิดา พิจารณาจากการเขียนบทความให้กับหนังสือพิมพ์
- (9) เป็นผู้สอนวิชาชีพหนังสือพิมพ์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ พิจารณาจากการมอง
เห็นอนาคตในหน่วยงานเดิม

(10) เป็นผู้สอนวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่มีอายุการทำงานระหว่าง 16-25 ปี และ
ผู้ที่มีบุตร/ธิดา พิจารณาจากการได้เลื่อนตำแหน่งทางวิชาการ

(11) เป็นผู้สอนวิชาชีพหนังสือพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้ที่มีอายุการทำงาน
ไม่เกิน 25 ปี และอายุตนเกินกว่า 40 ปี พิจารณาจากการได้เลื่อนระดับ และ

(12) เป็นผู้สอนวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่มีอายุตนเกินกว่า 40 ปี และเป็นผู้ที่แต่งงาน
แล้ว พิจารณาจากมติดการได้รับเงินเดือนสองชั้น

1.10 สรุปผลวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังทางสังคม เศรษฐกิจ และ
วิชาชีพนิยมนางนภาคของผู้สอนวิชาชีพหนังสือพิมพ์

จากตารางที่ 112-117 พอจะสรุปได้ว่า ผู้ที่มีวิชาชีพนิยมนางนภาค
ได้แก่บุคคลดังต่อไปนี้คือ

(1) เป็นผู้สอนวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่ทำการสอนวิชาหนังสือพิมพ์ และผู้ที่มีบุตร/
ธิดา เกินกว่า 3 คน พิจารณาจากวิชาชีพนิยมนางนภาค ซึ่งคิดจากตัวแปรวิชาชีพนิย
มทั้งหมด

(2) เป็นผู้สอนวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ที่เป็นสตรี พิจารณาจากการศึกษา

(3) เป็นผู้สอนวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่ทำการสอนด้านหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์
และวาทะศิลป์ ผู้ที่มีอายุการทำงาน 16-25 ปี และผู้ที่มีบุตร/ธิดาไม่เกิน 3 คน พิจารณาจาก
ความกระตือรือร้น และ

(4) เป็นผู้สอนวิชาชีพหนังสือพิมพ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผู้ที่มีอายุการ
ทำงานระหว่าง 16-25 ปี ผู้ที่มีอายุตนเกินกว่า 40 ปีขึ้นไป และผู้ที่แต่งงานแล้ว พิจารณาจาก
ความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพ

กล่าวโดยสรุปแล้ว การวิจัยครั้งนี้พบว่าตัวแปรต้นคือ ภูมิหลังทางสังคม เศรษฐกิจบางตัวแปร ทั้งของผู้ประกอบอาชีพหนังสือพิมพ์ และผู้สอนวิชาชีพหนังสือพิมพ์สามารถนำมาอธิบายระดับวิชาชีพนิยมทั้งในแง่จุลภาคและมหภาคได้ดีพอสมควร เฉพาะอย่างยิ่งตัวแปร อายุ และการศึกษา ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้ประกอบอาชีพหนังสือพิมพ์ที่ดี และผู้สอนวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่ดี ส่วนแต่เป็นคนหนุ่มสาวที่ได้รับการศึกษาสูง นั้นย่อมหมายความว่า วิชาชีพนิยมและจรรยาบรรณของหนังสือพิมพ์ส่วนแต่อยู่ในกำมือของบุคคลเหล่านี้แทบทั้งสิ้น อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่าผู้ประกอบอาชีพหนังสือพิมพ์ และผู้สอนวิชาชีพหนังสือพิมพ์มีวิชาชีพนิยมในแง่มหภาคต่ำ ส่วนจรรยาบรรณการปฏิบัติงานนั้น ผู้สอนวิชาชีพหนังสือพิมพ์จะคำนึงถึงจรรยาบรรณมากกว่าผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงขอสรุปว่า วิชาชีพนิยมและจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ และผู้สอนวิชาชีพหนังสือพิมพ์คงจะได้รับการพัฒนาที่ดียิ่ง ๆ ขึ้นไปในอนาคต ทั้งนี้เพราะบุคคลทั้งสองกลุ่มนี้ล้วนแต่ตระหนักถึงความสำคัญและมีความห่วงใยต่อวิชาชีพการสอนและจรรยาบรรณ ตลอดจนอาจจะได้แรงกดดัน หรือข้อมูลย้อนกลับจากผู้อ่านด้วย

2. ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะอยู่สองประการ **ประการแรก** เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัดทางด้านเวลา ฉะนั้น จึงไม่สามารถศึกษาวิชาชีพนิยมของผู้ประกอบอาชีพหนังสือพิมพ์ และผู้สอนวิชาชีพหนังสือพิมพ์ให้ครอบคลุมหนังสือพิมพ์และประชากรเป้าหมายได้มากกว่านี้ ฉะนั้น ผู้วิจัยจึงขอเชิญชวนให้นักวิชาการได้ทำวิจัยซ้ำ (replication) เกี่ยวกับเรื่องนี้ เพื่อให้มีความแกร่ง (rigor) ในการอธิบายปรากฏการณ์และพฤติกรรมของวิชาชีพนิยมาให้กว้างขวางขึ้น เฉพาะอย่างยิ่งควรเพิ่มจำนวนประชากร และหนังสือพิมพ์ให้มากกว่านี้ **ประการหลัง** ผลวิจัยนี้ และผลวิจัยอื่น ๆ ในลักษณะเดียวกันนี้คงจะเป็นประโยชน์ต่อบรรณาธิการในแง่การปฏิบัติ ซึ่งผู้วิจัยค่อนข้างจะแน่ใจว่า วิชาชีพนิยมและจรรยาบรรณของหนังสือพิมพ์ไทยจะดีขึ้นเรื่อย ๆ อย่างน้อยที่สุดก็คงจะดีขึ้นกว่าที่เคยเป็นมาในอดีต ทั้งนี้เพราะนอกจากผู้ประกอบอาชีพหนังสือพิมพ์ และผู้สอนวิชาชีพหนังสือพิมพ์ จะได้ตระหนักถึงภารกิจของตนที่อยู่รอบของ

วิชาชีพนิยม และจรรยาบรรณแล้ว บรรยายกาศประชาธิปไตย และแรงกดดันที่เกิดจากสาธารณชน และผู้อ่าน (โปรดศึกษาจากภาคผนวก 2) ก็เป็นปัจจัยอีกประการหนึ่งที่จะทำให้วิชาชีพนิยม และจรรยาบรรณหนังสือพิมพ์ดีขึ้นกว่าเดิม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย